

BOHEMIA TANULMÁNY

ezek a vezetők készek a munkásőrséghez fordulni. Amint Koszigin befejezte, Brezsnyevet telefonhoz hívták: Seleszt, a keményvonalas ukrán pártvezető számolt be Bil'akkal való személyes találkozásáról. Amit Bil'ak Moszkvának üzent, az csak pánikot okozhatott: „ha egy hónapon belül nem lesz rend az országban, mindnyájan repülünk (...), nekünk szlovákoknak és oroszoknak még egyszer fel kell szabadítanunk Csehszlovákiát”, s kérte, ha a helyzet úgy hozná, „családjaik hadd mehessenek át Ungvárra”³⁸. Ezzel Koszigin beszámolója érvényét veszítette.

A *Kétezer szó* a csehszlovák pártvezetést is zavarba hozta, mivel a *Literární listy* mellett egyidejűleg három napilapban is publikálták. A szöveg nem egy magányos újságíró véleményét tolmácsolta, hanem a radikális kommunista értelmiség nagyobb csoportját, amely kedvező visszhangra talált a közvéleményben. Még aznap este Kodaj tábornok, parlamenti képviselő a munkásőrség bevetését, az aláírók letartóztatását, a cenzúra visszaállítását követelte. A pártvezetés ugyancsak aznap ülésén még Smrkovský is „polgárháború”-ról és „tankok”-ról beszélt, de a hangulat csillapultával csak egy „lanya” elitélő közleményt adtak ki.³⁹ A keményvonalasok hiába szítják a feszültséget, Kriegel a televízióban a megbékélésre helyezi a hangsúlyt, s néhány nappal később Smrkovský közlése egy – korábbi véleményétől eltérő – cikket, amelyben a manifesztumot „becsületese és jó szándékú” emberek akciójaként minősíti, s a fő veszélynek azokat az erőket nevezi, amelyek „nem mondtak le arról, hogy visszahozzák a január előtti rendszert”. A politikai vezetés – folytatja Smrkovský – a *Kétezer szó*ban „hasznos és szükséges ellenzékesiséget lát”, amely „tágítja a politikai gondolkodás határait”, jóllehet a manifesztum szövegéből ugyanúgy kiütközik az „elhamarkodottság”, mint a pártvezetés helytelenítő állásfoglalásából.⁴⁰

Kétségtelen, hogy Vaculíké akciója taktikai szempontból rosszkor jött a pártvezetés reformerei számára, akik csillapítani igyekeztek a belső és külső feszültséget. Ami azonban előbb zavaró volt, hamarosan támasztékul szolgált az országra nehezedő idegháború

